

Protokół Nr 5/2021/VIII

z posiedzenia połączonych Komisji Budżetu i Rozwoju Gminy, Komisji Spraw Społecznych, Komisji Edukacji, Kultury i Kultury Fizycznej, Komisji Ochrony Środowiska i Gospodarki oraz Komisji Porządku Publicznego i Bezpieczeństwa Rady Gminy Tarnowo Podgórne odbytego w dniu 29 kwietnia 2021 r.

Miejsce posiedzenia: posiedzenie online

Godzina rozpoczęcia posiedzenia: 16:00

Obecni członkowie Komisji:

Krystyna Semba – Przewodnicząca Rady Gminy
Janczewski Wojciech – Wiceprzewodniczący Rady Gminy
Kielczewski Julian – Wiceprzewodniczący Rady Gminy
Adamska Agnieszka – Radna Gminy
Barełkowska Dorota – Radna Gminy
Borowski Mateusz – Radny Gminy
Grewling Łukasz – Radny Gminy
Gryśka Marzena – Radna Gminy
Jurasz Ewa – Radna Gminy
Knapski Sławomir – Radny Gminy
Kobos Marcin – Radny Gminy
Markowicz Tomasz – Radny Gminy
Modzelewska Karolina – Radna Gminy
Owczarz Piotr – Radny Gminy
Pielucha Rafał – Radny Gminy
Skwierzyński Damian – Radny Gminy
Szamrej Przemysław – Radny Gminy
Szulc Zuzanna – Radna Gminy
Szymkowiak Elżbieta – Radna Gminy
Wróbel Zbigniew – Radny Gminy
Wudarska Natalia – Radna Gminy

Goście:

Tadeusz Czajka – Wójt Gminy
Ewa Noszczyńska-Szukurat – I Zastępca Wójta
Piotr Kaczmarek – II Zastępca Wójta
Oskar Cierpiszewski – Sekretarz Gminy
Agnieszka Mitoraj – Sołtys Wysogotowa

Elżbieta Nowaczyk – Sołtys Sadów
Karolina Nowak – Sołtys Lusowa
Katarzyna Preyer – Sołtys Przeźmierowa
Grzegorz Leonhard – Pełnomocnik Wójta ds. Nadzoru Właścielskiego
Tomasz Kaczmarek – członek zespołu Centrum Badań Metropolitalnych
Damian Łowicki – członek zespołu Centrum Badań Metropolitalnych
Łukasz Mikuła – członek zespołu Centrum Badań Metropolitalnych
Radosław Bul – członek zespołu Centrum Badań Metropolitalnych
Urszula Kaczmarek – członek zespołu Centrum Badań Metropolitalnych
Magdalena Szczepańska – członek zespołu Centrum Badań Metropolitalnych
Marzena Walaszek – członek zespołu Centrum Badań Metropolitalnych
Justyna Wilk – członek zespołu Centrum Badań Metropolitalnych
Magdalena Karczewicz-Lamparska – członek zespołu Centrum Badań Metropolitalnych
Anna Sinięcka – członek zespołu Centrum Badań Metropolitalnych
Mieszkańcy Gminy

Lista obecności stanowi zał. nr 1 do protokołu.

Prowadzący obrady Komisji:

Semba Krystyna – Przewodnicząca Rady Gminy Tarnowo Podgórne

Obrady otworzyła Przewodnicząca Rady Gminy Krystyna Semba, która na wstępie powitała Wójta Gminy Tarnowo Podgórne Tadeusza Czajkę, I Zastępcę Wójta Ewę Noszczyńską-Szkurat, II Zastępcę Wójta Piotra Kaczmarka, członków zespołu Centrum Badań Metropolitalnych, który opracował projekt Strategii Rozwoju Gminy Tarnowo Podgórne do 2030 roku, Radnych Gminy Tarnowo Podgórne, Sołtysów oraz mieszkańców Gminy.

Posiedzenie zostało zwołane w celu omówienia projektu Strategii Rozwoju Gminy Tarnowo Podgórne do 2030 roku. Przewodnicząca Krystyna Semba w pierwszej kolejności poprosiła o zabranie głosu Wójta Gminy, następnie prof. dr hab. Tomasza Kaczmarka oraz poinformowała, że później osoby uczestniczące w posiedzeniu będą mogły zadawać pytania po kolei do poszczególnych celów strategicznych.

Wójt Gminy Tadeusz Czajka powiedział, że Strategia Rozwoju Gminy jest bardzo ważnym dokumentem dla każdego samorządu, ponieważ pokazuje ona poszczególne obszary w jakich Gmina powinna się rozwijać. Wójt Gminy Tarnowo Podgórne zaznaczył, że wytyczenie właściwych kierunków poprzez trafną diagnozę oraz ocenę stanu Gminy jest szczególnie ważne, aby profesjonalnie realizować cele i podejmować jak najbardziej trafne decyzje, które będą służyć mieszkańcom. Wykonanie projektu strategii zostało zlecone do najlepszego

zespołu w Wielkopolsce – Centrum Badań Metropolitalnych. Wójt Gminy Tadeusz Czajka podziękował całemu zespołowi za przygotowanie projektu Strategii oraz współpracownikom, którzy pomagali przy realizacji i konsultacjach.

Prof. dr hab. Tomasz Kaczmarek na wstępie podziękował za współpracę wszystkim zaangażowanym osobom oraz poinformował czym zajmuje się Centrum Badań Metropolitalnych i jakie ma doświadczenie w tworzeniu strategii. Prof. dr hab. Tomasz Kaczmarek powiedział, że zespół składa się z osób wyspecjalizowanych w różnych dziedzinach między innymi zarządzanie terytorialne, polityka publiczna, planowanie przestrzenne, transport, infrastrukturę techniczną, społeczną, ekologię, środowisko przyrodnicze, gospodarkę, przedsiębiorczość, rynek pracy, usługi publiczne, bezpieczeństwo, zdrowie, opiekę społeczną, demografię, edukację, dziedzictwo kulturowe, ochrona zabytków i usługi komercyjne.

Prof. dr hab. Tomasz Kaczmarek powiedział, że Gmina nie jest zobligowana do posiadania dokumentu jakim jest Strategia Rozwoju, jednakże ciężko wyobrazić sobie Gminę Tarnowo Podgórne, która jest liderem samorządności, aby tego dokumentu nie posiadała. Strategia pełni kilka ważnych funkcji, jedną z nich jest wytyczne kierunków rozwoju, pełni również funkcję informacyjną, integracyjną, pomocniczą (przy wnioskowaniu o dofinansowanie). Prof. dr hab. Tomasz Kaczmarek poinformował, że przygotowany projekt Strategii Rozwoju spełnia standardy zapisane w ustawie; w strategii muszą być:

- cele strategiczne,
- kierunki działań,
- wizja Gminy oraz rezultaty co może zmienić się w perspektywie 10 lat,
- z nowych rzeczy jakie pojawiły się w ustawie jest model struktury funkcjonalno-przestrzennej (Radna Gminy niedawno uchwaliła nowe Studium, w związku z tym zespół opierał się na informacjach w nim zawartych).
- Obszary strategicznej interwencji określone w Strategii Rozwoju Województwa.
- Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Gminy, jeżeli takie zidentyfikowano wraz z zakresem planowanych działań
- w jaki sposób należy strategię monitorować oraz ewoluować.

Prof. dr hab. Tomasz Kaczmarek powiedział, że tworzenie Strategii Rozwoju składa się z kilku etapów: opisanie diagnozy (diagnoza Gminy Tarnowo Podgórne liczy ponad 300 stron, opisane są w niej różne obszary Gminy, diagnoza zawiera informacje o mocnych i słabych stronach Gminy oraz wyzwaniach). W następnej kolejności opracowane zostały kierunki strategiczne, wyznaczono 5 celów oraz wskazane zostały elementy, które należy rozwijać. Następnie przeprowadza się konsultację, ze względu na pandemię nie można było

zorganizować zwykłych spotkań. Po konsultacjach naniesione zostaną poprawki. Po przyjęciu Strategii Rozwoju Gminy Tarnowo Podgórne zapisy uwzględnia się w strategii branżowej oraz w programach. Prof. dr hab. Tomasz Kaczmarek powiedział, że warto na bieżąco monitorować działania za pomocą kart strategicznych.

Przewodnicząca Rady Gminy udzielała głosu Radnym, którzy chcieli zadać pytania do poszczególnych działów projektu Strategii Rozwoju Gminy Tarnowo Podgórne do 2030 roku.

Cel I: Ekologiczna Gmina

Odpowiadając na pytanie Radnego Mateusza Borowskiego, prof. dr hab. Damian Łowicki powiedział, że retencja wody jest bardzo istotna przede wszystkim w kontekście zmian klimatycznych, należy zadbać o to, aby wodę zatrzymywać. Prognozuje się, że w naszej części Europy opady deszczu będą na tym poziomie co teraz, więc należy zastosować rozwiązania, aby tę wodę zatrzymać. Profesor Damian Łowicki wyjaśnił, że niekoniecznie trzeba budować duże zbiorniki, tylko trzeba retencjonować wodę bezpośrednio w gruncie, w zbiornikach wodnych i w rzekach. Natomiast nie należy odprowadzać wody zbyt szybko do morza. Gmina może podejmować działania aktywne poprzez budowę zbiorników, zapór i dbać o meliorację oraz prowadzić działania bierne np. nie uszczelniając gruntów tam, gdzie nie jest to niezbędne. Samorząd może dbać o to, aby zachowywać tereny zielone, zwiększać ilość zieleni na terenach zurbanizowanych, zalesiać grunty rolne. Gmina może otrzymać dofinansowanie z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych.

Radna Agnieszka Adamska zapytała o to w jaki sposób realizować działania wpisane w Strategii Rozwoju, ponieważ Gmina niestety nie ma wpływu na to, że śródpolne oczka wodne wysychają, drzewa wokół nich są wycinane, a pola nawożone są azotanami. Radna zapytała również o budowę farm fotowoltaicznych.

Prof. dr hab. Damian Łowicki odpowiedział, że nowe Studium przewiduje tereny, które potencjalnie mogłyby być wykorzystane w celu retencji wody, Gmina mogłaby odtworzyć śródpolne oczka w dolinie Samy. Samorząd może kontrolować usuwanie drzew poprzez niewydawanie pozwoleń na wycinkę. Prof. dr hab. Damian Łowicki powiedział, że w związku ze zmianą przepisów budowa wiatraków została ograniczona, przez co więcej osób decyduje się na budowę farm fotowoltaicznych. Oddziaływanie na środowisko występuje np. poprzez zajęcie terenu rolniczego, który pełnił funkcję produkcyjną, jednakże oddziaływanie nie jest duże w związku z tym profesor zachęcał do budowy farm. Planowanie obszarów pod budowę farm powinno odbywać się na podstawie planów zagospodarowania przestrzennego.

Radna Dorota Barełkowska zapytała, ile hektarów gruntów o niskiej bonitacji powinno być zalesionych, aby osiągnąć cel 12,4% zalesienia Gminy oraz czy w ten obszar wliczone są tereny zieleni parkowej i izolacyjnej czy tylko tereny leśne?

Prof. dr hab. Damian Łowicki powiedział, że projekt Strategii Rozwoju był przygotowywany między innymi na podstawie krajowego programu lesistości, powiatowego programu lesistości, starego i nowe Studium Gminy, studium nie podaje ilości hektarów, ale pokazuje tereny, które w przyszłości powinny być lasami. Członek zespołu Centrum Badań Metropolitalnych powiedział, że przeliczał ilość hektarów które należało by zalesić, ale aby to podać musiał by to sprawdzić w dokumentach. Badania naukowe cytowane w projekcie Strategii Rozwoju Gminy przewidują, iż potencjał przyrodniczy do zalesienia wynosi 30%. Prof. dr hab. Damian Łowicki poinformował, że osiągnięcie poziomu zalesienia terenów na poziomie 12,4% jest możliwy do wykonania, ale w oparciu nie na działaniach samej Gminy, ale również o lasy prywatne poprzez zachęcanie rolników do zalesiania gruntów niskiej klasy bonitacji.

Odnosząc się do odpowiedzi Pana profesora, Radna Dorota Barełkowska powiedziała, że władze Gminy oraz Radni będą zachęcać rolników do zalesiania terenów, ale Gmina powinna w jak największym stopniu wykorzystać gminne tereny i dać dobry przykład.

Radna Natalia Wudarska podziękowała za przygotowanie dokumentu, dodając również, że projekt jest przejrzysty i rzetelny, a następnie zaproponowała uzupełnienie kilku kwestii:

- w strategii ująć metody, które zastosuje Gmina w celu zalesiania własnych terenów i które grunty można przeznaczyć na ten cel;
- zaznaczyć, iż w celu dbania o retencję wody można wykorzystać istniejące już stawy (zrewitalizowany staw mógłby również służyć mieszkańcom)
- wzmocnić działania mające na celu niwelowanie hałasu
- wsparcie miejscowości, które są najbardziej obciążone infrastrukturą liniową (droga S11, linia 400 kV, gaz wysokiego ciśnienia)
- Radna zapytała o proponowany kierunek rozwoju dla Batorowa.

Prof. dr hab. Damian Łowicki odpowiedział, że formuła strategii nie pozwala na rozwijanie szczegółowo tak wielu wątków, warto by było dokonać analizy terenów przeznaczonych pod zalesienie w kontekście własności i zdecydować jakie działania należałoby podjąć. Odnosząc się do kwestii zbiorników wodnych, prof. dr hab. Damian Łowicki powiedział, że w Studium te tereny są zaznaczone, docelowo mogły być wykorzystane do retencji, pod warunkiem, że struktura własnościowa na to pozwala. Temat hałasu jest w części diagnostycznej szeroko przedstawiony, istniejące plany dla dróg krajowych i autostrad oraz dla dróg wojewódzkich zakładają realizację działań ograniczających hałas. Członek zespołu Centrum Badań

Metropolitalnych dodał, że pomyśli o tym, czy jest możliwość zaakcentowania działań redukcji hałasu dla bardziej narażonych miejscowości.

Do wskazania konkretnej funkcji dla Batorowa odniósł się dr hab. Łukasz Miśkiewicz informując, iż miejscowość nie została zakwalifikowana do jednej konkretnej kategorii, część terenu Batorowa zajmuje obszar aktywizacji gospodarczej. Przyglądając się mapie umieszczonej w projekcie Strategii Rozwoju Gminy członek zespołu Centrum Badań Metropolitalnych powiedział, że zmniejszony zostanie obszar aktywności gospodarczej, tak aby nie nachodził w takim stopniu na Batorowo. Miejscowość w Studium Zagospodarowania Przestrzennego nie jest wskazywana do gwałtownego rozwoju funkcji mieszkaniowej, to samo również wynika z diagnozy oraz z modelu. Dr hab. Łukasz Miśkiewicz powiedział, że można się zastanowić nad turystyczną funkcją Batorowa, ponieważ przewidziany jest duży obszar pomiędzy Batorowem, Swadzimierzem i Przeźmierowem pod rozwój usług turystycznych.

Radna Elżbieta Szymkowiak powiedziała, że chciałaby, aby w Strategii Rozwoju uwypuklone zostało zabezpieczenie stref ochronnych ujęć wody poprzez podjęcie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Prof. dr hab. Damian Łowicki odnosząc się do wypowiedzi Radnej poinformował, że strefy ochronne ustanawia Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej (Wody Polskie), to on decyduje czy ta strefa ochronna jest czy też nie. Profesor zgodził się, że jeżeli jakiś obszar nie znajduje się w strefie ochronnej to powinno być to ujęte w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Radna Dorota Barełkowska wyraziła zadowolenie z faktu, iż cel strategiczny dotyczący ekologii został umieszczony w projekcie jako pierwszy, a następnie Radna zadała pytania oraz poruszyła kilka kwestii:

- na podstawie jakich danych określano, że do roku 2026 na terenie Gminy należy wymienić 6626 kotłów?
- Planowane jest zwiększenie mierników poziomu hałasu
- Kontrole standardów emisyjnych – jakich kontroli to dotyczy?
- z celu 3.2 zdrowie i bezpieczeństwo mieszkańców dopisanie niwelowania czynników szkodliwych (zanieczyszczone powietrze i hałas)

Prof. dr hab. Damian Łowicki wyraził zadowolenie z tego, iż Radna zwróciła uwagę na to, że jakość środowiska wpływa na zdrowie mieszkańców oraz zgodził się, że cel powinien być wpisany zarówno w dziale dotyczącym ochrony środowiska jak i zdrowia. Członek zespołu Centrum Badań Metropolitalnych powiedział, iż zbierał informacje z różnych źródeł w celu

zdobycia informacji na temat wymiany kotłów, Departament Środowiska Urzędu Marszałkowskiego oszacował ilość pieców, które należy wymienić, natomiast szczegółowa inwentaryzacja będzie przeprowadzana w przyszłości. Odnosząc się do pomiaru hałasu, prof. dr hab. Damian Łowicki poinformował, że miejsca, w którym pomiar poziomu hałasu zostanie przekroczony tworzy się mapy akustyczne, badania monitoringowe oraz plan ograniczania hałasu. Kontrole standardów emisyjnych dotyczą wzmocnienia ilości kontroli na terenie Gminy, kontrole powinny polegać na tym, aby weryfikować czy w piecach nie są spalane odpady, a następnie czy spalane są słabej jakości paliwa oraz używane złej jakości urządzenia.

Radny Julian Kiełczewski zapytał w jaki sposób można zmniejszyć ilość azotanów w wodzie, w jaki sposób osiągnąć ten cel wpisany w Strategii Rozwoju. Prof. dr hab. Damian Łowicki poinformował, że Wody Polskie wyznaczają obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenia azotanami pochodzenia rolniczego w miejscach w których przekroczone zostało stężenie azotanów powyżej 40 mg/l (narażone zanieczyszczeniem) oraz powyżej 45 mg/l (zanieczyszczone). W ramach działań naprawczych cyklicznie co kilka lat ustalane są nowe programy przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, programy te mają na celu wprowadzanie ograniczeń. W pierwszej kolejności ograniczenia nakładane są na duże przedsiębiorstwa rolnicze, które produkują dużą ilość nawozów (nawozy powinny być zużyte przede wszystkim w danym gospodarstwie, w którym zostały wyprodukowane, a część, która nie zostanie zużyta musi zostać udokumentowana). Egzekwowanie realizacji tych programów nie leży po stronie Gminy. Jednostki Samorządu Terytorialnego mogą natomiast prowadzić działania edukacyjne w tym kierunku (przepisowe składowanie nawozów, odpowiednie nawożenie, w prawidłowy sposób, w optymalnym czasie). Prof. dr hab. Damian Łowicki dodał, że małe zbiorniki wodne wysychają z dwóch powodów:

- eutrofizacja (przenawożenie) – w Wielkopolsce jest duży problem z tym, że ogromne ilości azotu i fosforu trafiają do wód.
- szybsze tempo odpływaną wody ze zlewni, ponieważ obecnie opady mają inny charakter niż dotychczas.

Radny Zbigniew Wróbel odniósł się do punktu celu operacyjnego 1.1 dotyczącego zalesienia, w którym zapisane jest, że ważnym elementem ochrony przyrody w Gminie jest ograniczenie likwidacji zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych. Radny zwrócił uwagę na to, że ten punkt skupia się na ograniczeniu likwidacji zadrzewień śródpolnych, natomiast na terenie Gminy tego typu zadrzewienia praktycznie nie istnieją. Radny Zbigniew Wróbel zaproponował, aby punkt dotyczący zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych znalazł się wśród działań celu operacyjnego, aby skupić się na tym, aby te zadrzewienia powstawały.

Prof. dr hab. Damian Łowicki powiedział, że działania powinny się opierać przede wszystkim na ograniczeniu wydawania pozwoleń na wycinkę drzew, na znaczne zmniejszenie się ilości drzew miała wpływ ustawa wprowadzona za sprawą byłego ministra Jana Szyszko zezwalająca na wycinanie drzew. Profesor dodał, że wiele osób usuwało profilaktycznie drzewa ze swoich posesji, aby w przyszłości nie mieć problemów z ich wycięciem. Członek zespołu Centrum Badań Metropolitalnych potwierdził, że sadzenie nowych drzew jest również istotne, Gmina może realizować nasadzenia przy drogach gminnych.

Radna Marzena Gryśka zapytała, czy jest możliwość zobligowania dużych przedsiębiorców do sadzenia drzew oraz w jaki sposób poprawić życie i komfort mieszkańców mieszkających w okolicy dużych firm oraz dróg.

Członek zespołu Centrum Badań Metropolitalnych prof. dr hab. Damian Łowicki powiedział, że Gmina może zastosować szereg działań, między innymi: działania, które wynikają z przepisów prawa dotyczące ochrony środowiska. Ustawa o ochronie przyrody przewiduje działania kompensacyjne w przypadku wycinki (przez 5 lat Gmina ma możliwość przeprowadzenia kontroli, a właściciel nieruchomości ma obowiązek dbać o nasadzenia). Gmina może zobligować przedsiębiorcę do przeprowadzenia nasadzeń w przypadku, gdy przekroczone są normy hałasu.

Dr hab. Łukasz Miśkula dodał, że w Strategii Rozwoju napisane zostało, aby możliwie konsekwentnie rozgraniczać funkcje gospodarczą i mieszkaniową oraz minimalizować konflikty przestrzenne między obiema funkcjami. W Studium oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego Gmina Tarnowo Podgórne wprowadza zapisy, które uwzględniają strefy buforowe pomiędzy różnymi funkcjami.

Cel II: Gmina przestrzennie zorganizowana

Radna Karolina Modzelewska poruszyła kilka kwestii. Radna zwróciła uwagę na negatywne czynniki, które wpływają bezpośrednio na jakość życia mieszkańców Gminy Tarnowo Podgórne, a znajdują się na terenie gmin sąsiednich. W południowej części Gminy, Gmina Dopiewo wiele problematycznych inwestycji umieszcza od naszej strony drogi 307. W analizie SWAT w słabych stronach wspomniany jest problem braku obwodnic w Tarnowie Podgórny i Przeźmierowie. Radna dodała, że zwiększa się ruch na drogach prowadzących do Sierosławia i Lusówka. Radna Karolina Modzelewska zapytała o to w jak sposób regulować i uporządkować przestrzennie inwestycje.

Odnosząc się do poruszanych przez Radną zagadnień dr hab. Łukasz Mikuła powiedział, że niestety jesteśmy ograniczeni granicami terytorialnymi, aby wpływać na zagospodarowanie gminy sąsiednich, ale niedługo prawdopodobnie będzie powstawać Strategia Rozwoju ponad lokalnego, może to być kluczowy instrument, który pomoże te problemy uchwycić. Dr hab. Łukasz Mikuła poinformował, że w Lusówku i okolicach zabudowa się rozprzestrzenia, regulować można to poprzez wyznaczenie maksymalnych granic zagospodarowania przestrzennego. Dr hab. dodał, że należy pamiętać, aby tereny mieszkaniowe zabezpieczać (np. w Lusówku, które się intensywnie rozwija) w tereny usługowe.

Natomiast do kwestii układu komunikacyjnego poruszanego przez Radną odniósł się dr Radosław Bul. Za drogę wojewódzką nr 307 przebiegającą przez Sierosław odpowiada Marszałek, który nie przewiduje zmiany przebiegu tej drogi. Członek zespołu Centrum Badań Metropolitalnych dodał, że w związku z tym, że Sierosław rozbudowuje się po obu stronach drogi nr 307, w związku z tym biorąc pod uwagę kwestie urbanistycznie bez względu po której stronie poprowadzona byłaby obwodnica prawdopodobnie bardziej by zaszkodziła, niż pomogła.

Radny Marcin Kobos pojął temat budowy osiedli z budynkami wielorodzinnymi, z jednej strony Gmina oraz Radni starają się wychodzić na wprost oczekiwaniom mieszkańców, natomiast z drugiej strony nie byłoby dobre, gdyby Tarnowo Podgórne było miastem satelickim.

Dr hab. Łukasz Mikuła powiedział, że w diagnozie w części dotyczącej zrównoważonego gospodarowania przestrzenią znajduje się informacja, iż oferta mieszkań Gminy w zakresie budownictwa wielorodzinnego nie powinna być nastawiona na masowy napływ nowych mieszkańców, ponieważ biorąc pod uwagę doświadczenie innych gmin widać, że tego typu procesy mają również negatywne oddziaływanie na jakość życia dotychczasowych mieszkańców gminy. Z analizy strategicznej wynika, iż wdrożyć należy się nad potrzebami mieszkaniowymi dwóch grup mieszkańców: seniorów, którzy chcieliby przeprowadzić się z domu jednorodzinnego do mieszkania (np. ze względu na utrzymanie ogrodu lub budynku) oraz dla usamodzielniających się młodych mieszkańców.

Radna Elżbieta Szymkowiak poprosiła o uwypuklenie w Strategii Rozwoju, aby funkcje zagospodarowanie przestrzennego były zdecydowanie rozgraniczone między sobą oraz aby szukać rozwiązań drogowych również niestandardowych.

Dr Radosław Bul odniósł się do wypowiedzi Radnej w kontekście infrastruktury drogowej mówiąc, iż w dokumencie po skonsultowaniu z Urzędem Gminy wskazane zostały pewne elementy, których realizacja jest możliwa w przyszłości, jednakże jest to katalog otwarty, więc w zależności od potoków ruchu można tę infrastrukturę rozwijać.

Radna Dorota Barełkowska powiedziała, że należy wskazać, iż budownictwo wielorodzinne nie powinno być usytuowane tam, gdzie występuje przemieszanie funkcji w taki sposób, który będzie powodował obniżenie jakości życia mieszkańców. Radna zaznaczyła, iż należy wskazać obszary, na których ma powstać budownictwo jednorodzinne oraz tereny zabudowy wielorodzinnej – kluczową kwestią jest uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Radna zapytała o rolę jaką ma pełnić Przeźmierowo oraz poprosiła o wyjaśnienie pojęć zielony pierścień i korytarze ekologiczne.

Dr hab. Łukasz Miś powiedział, że w Strategii Rozwoju Gminy wpisane zostało to, iż należy starać się rozgraniczyć funkcję mieszkaniową od gospodarczych, a następnie dodał, że przyjmuje spostrzeżenie Radnej, iż należało by dodać, że zabudowa jednorodzinna powinna być rozgraniczona od wielorodzinnej.

Dr hab. Łukasz Miś wyjaśnił, że zielony pierścień jest to duża struktura zielona, która otacza Poznań szerszym pierścieniem, tereny te ujęte zostały w planie zagospodarowania Województwa (uwzględnienie go jest obowiązkowe), obszary znajdujące się na terenie Gminy Tarnowo Podgórne to między innymi Jezioro Lusowskie i Dolina Samy. Zielony pierścień powinien być chroniony przed zabudową, aby dzięki zwierzęta miały możliwość przemieszczania się. Teren ten łączy się z Wielkopolskim Parkiem Narodowym za pomocą korytarza.

Radny Piotr Owczarz zapytał, czy jest możliwość ujęcia w Strategii Gminy zmiany ulicy Poznańskiej w Tarnowie Podgórny (między ul. Szkolną a Rokietnicką) na deptak wyłączony z ruchu pojazdów.

Dr hab. Łukasz Miś powiedział, że jeżeli w Tarnowie Podgórny miałby powstać deptak, to wskazane przez Radnego miejsce było by najbardziej odpowiednie, ponieważ zabudowa, która się tam znajduje pasuje do zagospodarowania jako deptak. Członek zespołu Centrum Badań Metropolitalnych dodał, że oceniając pomysł pod względem urbanistycznym, to ma on uzasadnienie, natomiast propozycja wiązała by się z dużą ingerencją w układ komunikacyjny, w związku z tym należałoby wziąć pod uwagę jak do tego pomysłu odnieśli by się mieszkańcy.

W związku z pytaniem Radnej Marzeny Gryski, II Zastępca Wójta Piotr Kaczmarek wyjaśnił, iż linia energetyczna 400 kV wpisana w Strategii Rozwoju, jest to linia, która przebiega przez Sierosław, linia 400kV przewidziana jest do modernizacji, z Plewisk biegnie ona w kierunku zachodnim i przecina Gminę Tarnowo Podgórne.

Cel III: Gmina wysokich standardów usług społecznych.

Radny Marcin Kobos – Przewodniczący Komisji Edukacji, Kultury i Kultury Fizycznej powiedział, że Komisja podczas posiedzenia, na którym analizowany był projekt Strategii Rozwoju stwierdziła, że brakuje w nim wpisanej inwestycji budowy Centrum Kultury w Tarnowie Podgórny, która jest bardzo istotna. Radny dodał, że część dotycząca sportu została szczegółowo opisana, natomiast w dziale kultury tej bardzo ważnej inwestycji zabrakło.

Dr inż. Magdalena Szczepańska, powiedziała, że problem z sytuacją lokalową został zidentyfikowany oraz poprosiła o kilka minut, aby odszukać tę informację.

Przewodnicząca Rady Gminy udzieliła głosu Radnej Marzenie Gryse. Radna odniosła się do działania w celu operacyjnym 3.3.2, likwidację barier dla niepełnosprawnych mieszkańców Gminy oraz ich integracja zawodowa i społeczna. Stowarzyszenie Tarson wnioskowało o to, aby w naszej gminie powstał Zakład Aktywności Zawodowej, a na chwilę obecną nie mamy zakładu stworzonego z myślą o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Radna zapytała czy utworzenie ZAZu należałoby wpisać w Strategię Rozwoju.

Dr Urszula Kaczmarek powiedziała, że wszystkie inicjatywy, organizacje, warsztaty i zakłady, wspomniane zostały w części diagnostycznej, Gmina jest na wysokim poziomie, podmiotów zaangażowanych we włączenie społeczne jest bardzo dużo.

II Zastępca Wójta Piotr Kaczmarek dodał, że istotną sprawą jest to, iż Gmina przejmuje zadania powiatowe (jest to poziom nienależący do samorządu gminnego), możliwość stworzenia Zakładu Aktywności Zawodowej jest rozpoznawana przez Stowarzyszenie Metropolii Poznań, łącznie z wyborem gminy, w której ZAZ byłby zlokalizowany.

Następnie dr inż. Magdalena Szczepańska odniosła się do wypowiedzi Radnego Marcina Kobosa informując, iż w celu operacyjnym 3.4 umieszczone zostały zapisy, że w miejscowości Tarnowo Podgórne planowane jest uzupełnienie braków lokalowych w zakresie Gminnego Ośrodka Kultury.

Radna Dorota Barełkowska powiedziała, że w Strategii Rozwoju brakuje szczegółowych informacji jakie inwestycje z dziedziny kultury są planowane (jak duży będzie budynek GOKu), w których miejscach na terenie Gminy ma znaleźć się np. szkoła lub teren rekreacyjny. Radna dodała również, że w analizie SWAT warto by było dodać informację o wzrastających kosztach utrzymania szkół.

Dr Marzena Walaszek podziękowała za uwagi i propozycje, w analizie SWAT w słabych stronach warto dodać informację o wzrastających kosztach na szkolnictwo, natomiast co do uszczegółowienia pewnych zapisów, członek zespołu Centrum Badań Metropolitalnych wyszła

z założenia, że uszczegółowienie powinno nastąpić w Polityce Oświatowej, dokument taki Gmina Tanowo Podgórne posiada, stracił on ważność, ale można go uaktualnić. W Strategii Rozwoju Gminy powinny być sformułowane ogólne założenia, natomiast uszczegółowienie i doprecyzowanie poszczególnych inwestycji powinno być ujęte w programach sektorowych.

II Zastępca Wójta Piotr Kaczmarek potwierdził, że Polityka Oświatowa jest w naszej Gminie wprowadzona, a dokument zostanie aktualizowany. II Zastępca Wójta dodał, że w tych obszarach, w których Gmina posiada dokumenty uszczegóławiające działania nie ma sensu powielania tych informacji w Strategii Rozwoju, która powinna być syntetyczna oraz wskazywać na generalne działania, a szczegółowe działania powinny znaleźć się w programach sektorowych.

Radna Dorota Barełkowska zaproponowała, aby w celu 3.2 – Zdrowie i Bezpieczeństwo mieszkańców dopisać działanie: niwelowanie czynników szkodliwych zanieczyszczania w powietrzu i hałas. Radna zapytała co członkowie zespołu Centrum Badań Metropolitalnych mieli na myśli, pisząc o potrzebnym zapleczu noclegowym, ponieważ w diagnozie była informacja, że w naszej Gminie jest sporo takich miejsc. Pani Dorota Barełkowska powiedziała, że uważa, iż dział dotyczący kultury jest za mało szczegółowo opisany oraz brakuje celów strategicznych. Radna zaproponowała, aby wioski tematyczne zostały przeniesione do celu 5.2 – Współpraca ze społeczeństwem obywatelskim i samorządami.

Do wypowiedzi odniosła się dr inż. Magdalena Szczepańska wyjaśniając, iż brak uszczegółowienia działań w dziale dotyczącym kultury wynikał z tego, że wyniki diagnozy pokazały bardzo wysoki poziom dotychczas świadczonych usług kulturowych i staraliśmy się zwrócić uwagę na dziedziny w których odnotowany jest deficyt. Dr inż. Magdalena Szczepańska powiedziała, że zaplecze noclegowe jest w Gminie, natomiast brakuje oferty tańszych noclegów, z których mogłyby skorzystać zespoły artystyczne. Członek zespołu Centrum Badań Metropolitalnych powiedziała, że przeniesienie wiosek tematycznych do celu 5.2 jest dobrym pomysłem.

W kwestii zdrowia wypowiedziała się dr Urszula Kaczmarek informując, iż zapis zostanie rozszerzony o niekorzystne działania środowiskowe.

Radny Rafał Pielucha podjął temat publicznych przedszkoli prowadzonych przez prywatnych operatorów oraz żłobków, które otrzymują dotacje od Gminy. Radny zwrócił uwagę na to, że w tym momencie takich placówek przybywa, natomiast za kilka, kilkanaście lat, gdy społeczeństwo się zestarzeje to liczba dzieci w tym wieku się zmniejszy. W Gminie nie będzie zapotrzebowania na taką liczbę placówek, więc dla Gminy jest to bezpieczniejsza opcja.

Radny Rafał Pielucha zapytał członków zespołu Centrum Badań Metropolitalnych o to czy

poruszona kwestia wiąże się z jakimś ryzykiem, informacjami, które należałoby wziąć pod uwagę.

Dr Marzena Walaszek powiedziała, że na terenie Gminy Tarnowo Podgórne zachodzą dwa zjawiska, z jednej strony zachodzi zjawisko odmładzania się populacji, a z drugiej starzenia się społeczeństwa. Wyniki prognozy liczby ludności do roku 2030 wykonane przez zespół Centrum Badań Metropolitalnych wskazują, że strefy podmiejskie są niedoszacowane, jeśli chodzi o przyrost ludności w kolejnych latach. Obecnie Gmina Tarnowo Podgórne, jeżeli chodzi o opiekę żłobkową i przedszkolną w dużej mierze opiera się na filarze operatorów prywatnych, natomiast trzeba wziąć pod uwagę, że Gmina dofinansowuje opiekę nad dziećmi. Program „Maluch” zakłada, iż dla 1/3 dzieci powinno się zapewnić opieką żłobkową, w Gminie Tarnowo Podgórne wskaźnik wynosi 22%, należałoby przeprowadzić badania, aby zweryfikować czy liczba miejsc jest wystarczająca. Liczba żłobków w Gminie w przeciągu ostatnich 10 lat wzrosła z 3 do 15.

Radny Łukasz Grewling zapytał, czy w szkole podstawowej w Lusówku, która będzie wybudowana można utworzyć sale dla dzieci niepełnosprawnych, aby uczniowie nie musieli dojeżdżać do szkół w Poznaniu?

I Zastępca Wójta Ewa Noszczyńska-Szkurat powiedziała, że Strategia Rozwoju wyznacza kierunki działania, natomiast po jej uchwaleniu Gmina przystąpi do przygotowywania polityki oświatowej i wtedy można zastanowić się na tym czy na terenie Gminy utworzyć placówkę dla dzieci z różnymi dysfunkcjami. I Zastępca Wójta poinformowała, iż temat wielokrotnie był omawiany na posiedzenia komisji; stwierdzono, że Gmina nie ma możliwości zapewnienia dzieciom opieki i kształcenia we wszystkich dysfunkcjach, które u dzieci występują. W dużym mieście, takim jak Poznań są różne szkoły przeznaczone dla uczniów z różnymi dysfunkcjami. Na ten moment w Gminie udało się utworzyć w jednym z przedszkoli zespół wczesnego wspomagania, niedługo stworzony będzie drugi w przedszkolu w Tarnowie Podgórnym. I Zastępca Wójta Ewa Noszczyńska-Szkurat dodała, że niepełnosprawne dzieci są dowożone przez Gminę do wyspecjalizowanych placówek na terenie Poznania.

Radny Julian Kielczewski powiedział, że w Strategii Rozwoju wpisane jest powstanie rolnych gospodarstw opiekuńczych oraz zapytał, czy można do Strategii Rozwoju dodać utworzenie dziennych domów opieki dla seniorów?

Dr Urszula Kaczmarek odpowiedziała, że rozwiązania, które były zastosowane w innych gminach zostały w Strategii Rozwoju wpisane jako przykładowe działania do zrealizowania w

Gminie Tarnowo Podgórne w celu zaspokojenia potrzeb, zaoferowane codienne wsparcie może przybrać różną formę.

Radna Karolina Modzelewska zapytała, czy jest możliwość utworzenia w Gminie SOR - Szpitalny Oddział Ratunkowy?

Dr Urszula Kaczmarek poinformowała, że prawdopodobnie utworzenie SORu nie będzie możliwe oraz należy wziąć pod uwagę, że utworzenie Szpitalnego Oddziału Ratunkowy należy do kompetencji powiatu.

I Zastępca Wójta dodała, że można utworzyć doraźny punkt pomocy medycznej (nocny), ale jest to niezależne od Gminy, do Narodowego Funduszu Zdrowia wystąpić o to może niepubliczny zakład opieki zdrowotnej.

Cel IV: Gmina liderem nowoczesnej gospodarki.

Radny Mateusz Borowski zapytał na jakiej podstawie cele wpisane Strategii Rozwoju zostały wyznaczone, zaznaczając, że jest mało czasu, aby wszystko osiągnąć. Radny powiedział, że w dokumencie brakuje oferty czy sposobu zagospodarowania dla małych przedsiębiorców, których jest najwięcej, w Szkole Branżowej wyuczyć się można zawodów, które związane są z pracą w korporacjach lub wielkich przedsiębiorstwach, natomiast brakuje zawodów związanych z pracą małych przedsiębiorstw. Kolejny podjęty temat dotyczył braku sieci światłowodowej w dużej części Gminy, zasięg Internetu innego rodzaju też nie jest często zadowalający. Radny Mateusz Borowski dodał, iż chcąc stworzyć „Gminę 2.0” należy rozwinąć sieci światłowodowe.

Dr Justyna Wilk poinformowała, że cel rozwoju Gminy był wyznaczony na podstawie przeprowadzonej diagnozy, Gmina Tarnowo Podgórne jest gminą rozwijającą się intensywnie, dlatego w Strategii Rozwoju zaproponowano kontynuację rozwoju.

Radna Zuzanna Szulc odnosząc się do punktu 4.1.4. – wzmocnienie społecznej odpowiedzialności biznesu, zapytała jakie działania może podjąć w tej sprawie samorząd.

II Zastępca Wójta powiedział, że głównym sposobem kontaktu i wspierania działalności prospołecznej jest Tarnowskie Stowarzyszenie Przedsiębiorców, które zrzesza kilkadziesiąt podmiotów działalności gospodarczej. Idea tego stowarzyszenia to nie tylko podzielenie się informacją czym zajmują się poszczególne firmy, ale również dzielenie się ciekawymi rozwiązaniami, zachęcanie się wzajemnie do wzięcia udziału w różnych akcjach. Przykładem

działania społecznej odpowiedzialności biznesu jest pomoc przedsiębiorców z Tarnowskiego Stowarzyszenia Przedsiębiorców w powstaniu Zespołu Szkół Technicznych. Kolejnym działaniem jest organizowanie co roku (z wyjątkiem czasu pandemii) konferencji „Odkodowany Biznes, Odkodowany Samorząd”, na spotkania zapraszane są firmy, które czymś się wyróżniają i na konferencji pokazują swój sukces. Następnym działaniem, które propaguje społeczną odpowiedzialność biznesu jest przyznawanie „Tarnowskich Lwów” firmom oraz przedsiębiorcom, którzy się na tym polu wyróżniają.

Radna Dorota Barełkowska zaproponowała, aby wśród priorytetów dodać innowacyjność, a jednym z konkretnych celów wpisać rozbudowę sieci światłowodowej.

Dr Justyna Wilk powiedziała, że Strategia Rozwoju ma charakter ogólny i dopiero w programach ujęte są konkretne działania, ale jeżeli audytorium zdecyduje o tym, aby konkretne cele zostały ujęte w tym dokumencie to może to zostać dopisane.

Cel V: Gmina obywatelska i dobrze zarządzana.

Radna Dorota Barełkowska powiedziała, że Budżet Inicjatyw Społecznych (BIS) w analizie SWAT wspinany jest w części jako silna strona Gminy Tarnowo Podgórne. Radna powiedziała, że kwota przeznaczana na BIS w stosunku do wysokości budżetu Gminy jest niewielka, a w Gminie nie ma Budżetu Obywatelskiego, mieszkańcy mogą zgłaszać potrzeby inwestycyjne, jednakże nie poprzez konsultacje społeczne. W związku z tym zdaniem Radnej konsultacje społeczne należałoby wykreślić z silnych stron i dodać do szans.

Przewodnicząca Rady Gminy poinformowała, że w naszej Gminie inwestycje konsultowane są z mieszkańcami podczas tworzenia Planu Rozwoju Lokalnego (PRL).

II Zastępca Wójta powiedział, że BIS nie jest istotny w celu wyznaczania celów inwestycyjnych, jednakże Plan Rozwoju Lokalnego jest dokumentem szeroko konsultowanym społecznie, wnioski inwestycyjne są zbierane na zebraniach wiejskich, rady sołeckie wskazują kolejność realizowania poszczególnych zadań w ich miejscowościach, cały projekt jest konsultowany na forum całej Gminy, drukowany jest w czasopiśmie Sąsiadka-czytaj, aby każdy mógł się z nim zapoznać. Gmina Tarnowo Podgórne powzięła inny sposób działania, kompleksowo wybiera obszary działań na terenie wszystkich miejscowości; inna formuła powodowałaby, że duże miejscowości ze względu na potencjał demograficzny mogłyby realizować swoje cele i inwestycje kosztem mniejszych miejscowości. Pan Piotr Kaczmarek dodał, iż przy tworzeniu kolejnego Planu Rozwoju Lokalnego stworzone będą dodatkowe narzędzia, aby bardziej zaktywizować mieszkańców do ustalenia priorytetów inwestycyjnych.

Dr hab. Łukasz Mikuła dodał, że w diagnozie znalazła się informacja, że jednym z najbardziej istotnych efektów współpracy Gminy ze społecznością lokalną był PRL, gdzie na temat priorytetów inwestycyjnych planu mogli wypowiedzieć się bezpośrednio sami mieszkańcy. Członek zespołu Centrum Badań Metropolitalnych wyjaśnił, iż po stronie silnych stron jest rozwijanie budżetu partycypacyjnego – w ogóle jako zaistnienie inicjatywy, natomiast po stronie słabych stron zauważono, że wysokość kwoty przeznaczonej do rozdysponowania jest relatywnie niska w skali Gminy.

Pytania ogólne

Radna Zuzanna Szulc zapytała kto jest odpowiedzialny za monitoring i ewaluację realizowania celów zawartych w Strategii Rozwoju oraz o to czy jest możliwość, aby Rada Gminy otrzymywała informacje?

II Zastępca Wójta Piotr Kaczmarek powiedział, że dobrym momentem na dokonanie oceny postępów realizacji zadań zawartych w Strategii jest Raport o Stanie Gminy, który wskazuje przeprowadzone działania w poszczególnych dziedzinach.

Przewodnicząca Rady Gminy Krystyna Semba dodała, że poszczególne Komisje mogą weryfikować w jakim stopniu cele są realizowane.

Prof. dr hab. Tomasz Kaczmarek zaproponował, aby urzędnik lub wydział przeprowadzał regularnie monitoring realizowanych celów poprzez karty strategii.

Radna Natalia Wudarska zaznaczyła, iż skoro są wyznaczone cele oraz zadania, należy monitorować ich wykonywanie za pomocą kart strategii, ponieważ jeżeli chcemy mieć informacje co jest realizowane, czego brakuje, jakie działania usprawnić, to ewaluacja jest niezbędna. Radna powiedziała, że w analizie SWAT w słabych stronach należałoby dodać niedużą częstotliwość kursowania autobusów, szczególnie do miejscowości mniejszych i bardziej oddalonych. Radna Natalia Wudarska dodała, że warto byłoby wpisać adnotację, iż na terenach mieszkaniowych część dróg jest nie utwardzona. Radna poprosiła o wpisanie informacji o tym, iż budowa sieci światłowodowej jest istotna. Pani Natalia Wudarska poprosiła o wyjaśnienie informacji, że Gmina Tarnowo Podgórne ma niskie dochody z PIT.

Prof. dr hab. Tomasz Kaczmarek powiedział, że informacja o rozbudowie linii światłowodowej będzie wpisana w Strategii Rozwoju.

Dr Radosław Bul poinformował, że w analizie SWAT jest zawarta informacja o niskiej częstotliwości kursowania autobusów z wybranych miejscowości. Członek zespołu Centrum Badań Metropolitalnych wyjaśnił, że w Gminie Tarnowo Podgórne sieć komunikacyjna jest bardzo rozbudowana z wyjątkiem kilku miejscowości. Odnosząc się do kwestii utwardzania dróg gminnych dr Radosław Bul powiedział, że informację tę można dodać w analizie SWAT lub zaakcentować w tekście. Na zakończenie wypowiedzi dr Radosław Bul wyraził się z uznaniem o stanie dróg na terenie Gminy Tarnowo Podgórne – dróg gminnych oraz powiatowych, które modernizowane są dzięki współpracy Gminy z Powiatem.

Do kwestii niskich dochodów z podatku PIT odniosła się dr Justyna Wilk informując, iż dochody Gminy z tego tytułu są wysokie. Natomiast na wykresie, na którym podane są wartości podatku dochodowego od osób fizycznych przeliczone na liczbę osób pracujących to wskaźnik przyjmuje stosunkowo niskie wartości (np. w porównaniu z Miastem Poznań, z Powiatem Poznańskim), wynika to z dużej liczby osób pracujących w Gminie Tarnowo Podgórne.

Dr Justyna Wilk dodała, że zwiększenie liczby połączeń komunikacyjnych zostało zapisane w jednym z celów operacyjnych – jest tam informacja, że brakuje linii, połączeń, zwiększenia częstotliwości lub dopasowania godzin kursowania autobusów do godzin pracy.

Na zakończenie Przewodnicząca Rady Gminy Krystyna Semba powiedziała, że wysoko ocenia projekt Strategii Rozwoju Gminy Tarnowo Podgórne do roku 2030. Dokument jest przygotowany rzetelnie, mamy wytyczone cele strategiczne i operacyjne, pomoże nam to w przyszłych działaniach. Przewodnicząca Rady Gminy podziękowała członkom zespołu Centrum Badań Metropolitalnych, Wójtowi Gminy, Zastępcom Wójta i pracownikom Urzędu gminy za przygotowanie Strategii Rozwoju Gminy oraz Radnym Gminy Tarnowo Podgórne za wzięcie udziału w debacie.

Prof. dr hab. Tomasz Kaczmarek w imieniu swoim oraz całego zespołu podziękował za przeprowadzoną dyskusję oraz za wnikliwe zapoznanie się z dokumentem. Prof. dr hab. Tomasz Kaczmarek powiedział, że uzyskane informacje oraz zgłoszone uwagi zostaną przedyskutowane, zespół zapozna się z uwagami mieszkańców, a następnie przedstawi Radzie Gminy poprawioną Strategię Rozwoju Gminy Tarnowo Podgórne do roku 2030.

Po wyczerpaniu pytań Przewodnicząca Rady Gminy Krystyna Semba zamknęła posiedzenie Komisji o godz. 21:00.

Prowadziła

Przewodnicząca Rady Gminy
Tarnowo Podgórne
Krystyna Semba

Przewodnicząca Komisji Budżetu i Rozwoju Gminy
Zuzanna Szulc

.....

Przewodnicząca Komisji Spraw Społecznych
Marzena Gryśka

.....

Przewodniczący Komisji Edukacji, Kultury i Kultury Fizycznej
Marcin Kobos

.....

Przewodnicząca Komisji Ochrony Środowiska i Gospodarki
Ewa Jurasz

.....

Przewodniczący Komisji Porządku Publicznego i Bezpieczeństwa
Rafał Pielucha

.....

Protokołowała: Joanna Chwiałkowska